

2018

OGVO

Onderwijsgemeenschap Venlo & Omstreken

[MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING]

Vanaf 1 juli 2013 is het, voor beroepskrachten in een aantal sectoren waaronder onderwijs, verplicht om een Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te gebruiken. Een Meldcode helpt professionals om bij signalen van dit soort geweld goed te reageren.

Inleiding

Voor u ligt het document *Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling* van OGVO. In dit document wordt beschreven wat er wordt bedoeld met huiselijk geweld, wat de Meldcode is en hoe deze is vormgegeven binnen OGVO.

In deze Meldcode zijn de te ondernemen stappen, bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, concreet uitgewerkt. Hiermee wordt helder wie welke taken en verantwoordelijkheden heeft in het gehele proces.

Huiselijk geweld¹

De term 'huiselijk geweld' verwijst naar een ernstig verstoorde relatie tussen pleger en slachtoffer. Er is meestal sprake van een machtsverschil. Het slachtoffer is afhankelijk van de dader. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld.

Vormen van huiselijk geweld:

- kindermishandeling;
- ouderenmishandeling;
- eerge relateerd geweld zoals eerwraak, vrouwelijke genitale verminking ('vrouwenbesnijdenis') of huwelijksdwang;
- oudermishandeling;
- partnergeweld en ex-partnergeweld in alle verschijningsvormen, ook psychische mishandeling en stalking.

Een Meldcode? ²

De Meldcode is een vijf stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het uitgebreide stappenplan is verderop in het document te vinden.

De vijf stappen in het kort:

1. In kaart brengen van signalen
2. Overleggen met collega en eventueel raadplegen *Veilig thuis*, of letselduiding door deskundige
3. Gesprek met cliënt
4. Wegen van het geweld of de kindermishandeling, bij twijfel altijd *Veilig thuis* raadplegen
 - Heb ik op basis van stap 1 t/m 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?
 - Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?
5. Beslissingen nemen:
Is melden noodzakelijk? (acute onveiligheid, structurele onveiligheid)
Is hulpverlening of organiseren (ook) mogelijk? Hulpverlening is mogelijk als:
 1. De professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of organiseren
 2. De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp
 3. De hulp leidt tot duurzame veiligheidIndien hulpverlening op basis van deze punten niet mogelijk is, is melden bij veilig thuis noodzakelijk.

Meldcode is geen meldplicht

De meldcode heeft tot doel jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, eerder passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de (dreigende) situatie. De meldcode biedt hiertoe aan onderwijsgevenden handvatten voor signalering en het verder handelen bij huiselijk geweld en kindermishandeling. De scholen van OGVO hebben een structuur waarin ondersteuning voor leerlingen ingezet kan worden, zowel ondersteuning/zorg vanuit het onderwijs zelf of van gemeente, maar ook van partners uit de

¹ Afkomstig van: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/wat-huiselijk-geweld-is>

² Afkomstig van: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/Meldcode>

lokale zorg of Jeugdzorg. Voor het implementeren van de meldcode zijn geen nieuwe structuren of procedures nodig. De gangbare zorgroute is hiervoor voldoende toegerust. In figuur 1 is aangegeven hoe de verplichte stappen van de meldcode passen in de ondersteuningsstructuur. Daarna wordt ingegaan op enkele specifieke dilemma's, die in het onderwijs spelen met betrekking tot het signaleren en melden van kindermishandeling: preventie, signaleren, communiceren met ouders en melden bij *Veilig Thuis*.

Scholen zijn verplicht een Meldcode te hebben en te gebruiken. Het bestuur van de school dient het gebruik van de Meldcode te bevorderen. Dat betekent niet dat er ook een meldplicht bestaat. Bij een meldplicht *moet* de professional zijn vermoeden van geweld melden bij andere instanties, bijvoorbeeld Veilig Thuis. Die verplichting bestaat niet bij een Meldcode.

Door te werken met een Meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij de professional. In het onderwijs kan die afweging worden gemaakt samen met de partners in het Ondersteuningsteam van de school.

Beroepsgeheim en Meldcode

Hulpverleners die hulp, zorg, steun of een andere begeleiding bieden, hebben vaak een beroepsgeheim. Hierdoor mag de hulpverlener geen informatie over de cliënt aan anderen geven, behalve als de cliënt daarvoor toestemming geeft. De cliënt kan zich hierdoor vrij voelen om alles te vertellen. Toch kan het in het belang zijn van de cliënt om vertrouwelijke gegevens uit te wisselen met collega's of anderen.

In de wet Meldcode is een meldrecht voor huiselijk geweld opgenomen. Dit recht bestond al langer voor kindermishandeling. Een meldrecht houdt in dat professionals met een beroepsgeheim (vermoedens van) huiselijk geweld mogen melden bij het Veilig Thuis. Ook zonder toestemming van de betrokkenen. Overigens moeten er wel voldoende inspanningen worden gedaan om toestemming van ouder(s)/verzorger(s) te krijgen.

De Meldcode

Stap 1: Signaleren en in kaart brengen van signalen

Mentoren en docenten zijn de spil in de begeleiding van de leerlingen. Wanneer mentoren en/of docenten signalen hebben, die wijzen op mogelijke kindermishandeling en/of huiselijk geweld, dan wordt dit door hen genoteerd in het leerlingvolgsysteem Magister. Het betreft hierbij concreet waarneembaar gedrag.

Hierbij wordt echter de keuze gemaakt om de signalen in het leerlingvolgsysteem alleen zichtbaar te maken voor de docenten, teamleider en de ondersteuningscoördinator. De mentor licht de teamleider en ondersteuningscoördinator daarnaast mondeling of schriftelijk in.

Stap 2: Collegiale consultatie

De mentor maakt de signalen/gedragingen bespreekbaar met de docenten, teamleider en de ondersteuningscoördinator van de betreffende deelschool. Worden de signalen ook door andere collega's herkend?

De mentor kan, met schriftelijke toestemming van ouder(s)/verzorger(s) (en anders anoniem), ook advies inwinnen bij het ondersteuningsteam van de school. In het OT sluiten interne en externe deskundigen aan zoals de ondersteuningscoördinator, sociaal wijkteamlid, gedragswetenschapper van Mutsaersstichting, leerplichtambtenaar, GGD-arts, GZ-psycholoog en op afroep de Politie. Spilfunctionaris in dit overleg is de ondersteuningscoördinator van de betreffende deelschool. Deze zit het overleg voor en de mentoren en/of teamleiders is/zijn de informatiebron voor leerling info naast het leerlingvolgsysteem. De deskundigen uit het OT kunnen gericht advies geven over de te ondernemen stappen rondom het welzijn van de leerling.

Binnen het overleg van het OT besluit men eventueel Veilig Thuis te consulteren over de vastgestelde zorgen. Ook bestaat hier de mogelijkheid om een risicomelding in de *Verwijsindex Risicjongeren (VIR)* te doen door teamleider en/of ondersteuningscoördinator. Want, als signalen niet direct zijn herkend binnen de schoolorganisatie of in het gesprek met de ouders, kunnen deze elders toch zijn opgevangen en tot 'niet pluis gevoel' hebben geleid. Op deze manier komt er een verbinding met de VIR, zijn afzonderlijke signalen bij elkaar te brengen en bij een match is snel contact tussen OT-partners mogelijk.

Soms is een bespreking in het OT overbodig en kan er gelijk worden overgegaan tot actie. De mentor neemt initiatief en overlegt met de ondersteuningscoördinator van de betreffende afdeling over het plan van aanpak.

Stap 3: Gesprek met de leerling en/of ouder(s)/verzorger(s)

Na de collegiale consultatie gaat de mentor eerst in gesprek met de leerling en/of met de ouder(s). Afhankelijk van de situatie gezamenlijk of apart. Dit doet hij vaak samen met een andere schoolfunctionaris. In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren over de signalen, te vragen naar de thuissituatie en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, zijn zorgen te verduidelijken, te ontkrachten of te bekrachtigen. Ook kan met toestemming vragen om één en andere in het OT te bespreken. Op grond van de eerdere afweging kan het gesprek met de ouders achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen.

Er kunnen gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de leerling risico loopt bij het bespreken van de zorgen met zijn/haar ouder(s)/verzorger(s). Dat is vooral aan de orde als er door de leerling rechtstreeks met de mentor of docent is gesproken over een bedreigende thuissituatie. Dan worden de signalen niet besproken met ouder(s)/verzorger(s), maar wordt er gelijk overgegaan tot het nemen van vervolgstappen.

Een verslag van het gesprek wordt in het leerlingvolgsysteem geplaatst. De mentor, docenten, teamleider en ondersteuningscoördinator hebben de rechten om deze informatie te lezen. Indien er niet direct dreigende/gevaarlijke vermoedens zijn van kindermishandeling en/of huiselijk geweld vindt er een gesprek plaats met de mentor, leerling en zijn/haar ouder(s)/verzorger(s). Signalen worden besproken en verder in kaart gebracht. De mentor beoordeelt of er aanleiding is om vervolgstappen te zetten (volgens de Meldcode).

Een verslag van het gesprek wordt in het leerlingvolgsysteem geplaatst. De mentor, docenten, teamleider en ondersteuningscoördinator hebben de rechten om deze informatie te lezen. In het gesprek kan het zijn dat er 'oudersignalen' zijn, die mogelijk een risico vormen op ernstige schade voor kinderen. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de zorgen van de professional door het gesprek met de verantwoordelijke ouder(s)/verzorger(s) overtuigend worden weggenomen. Daarbij blijft de professional verantwoordelijk tot een andere organisatie of een andere afdeling de zorg heeft overgenomen.

Blijven de zorgen en/of lukt het niet om passende hulp te organiseren, dan zal de professional besluiten om een melding te doen bij het AMK omdat hij meent dat een AMK onderzoek naar de situatie van de kinderen noodzakelijk is om het risico op ernstige schade te beperken.

Stap 4: Wegen van de aard en ernst

De aard en de ernst van de signalen en het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld weegt met binnen het OT multidisciplinair af. Vervolgens stelt men een afgestemde aanpak vast, gericht op ondersteuning van de leerling, de ouders en de school. Binnen het OT is de hiervoor vaak de benodigde, specialistische hulp aanwezig. Zo nodig kan er extra onderzoek plaatsvinden, een diagnose gesteld worden en kan men het voorwerk voor indicaties voor jeugdzorg en/of ander specialisme doen.

Stap 5: Beslissen

Afhankelijk van de aard en de ernst van de signalen wordt besloten welke vervolgstappen worden gezet. Deze beslissing neemt men binnen het OT:

1. **Plan van aanpak** wordt vastgesteld en geregistreerd in het leerlingvolgsysteem. Deze is gericht op ondersteuning van de leerling, de ouders en de school. Deze informatie wordt zichtbaar voor docenten, teamleider en ondersteuningscoördinator. De verantwoordelijkheid van het plan van aanpak ligt bij een vooraf afgesproken lid van het ondersteuningsteam. Het plan van aanpak wordt teruggekoppeld naar leerling en/of ouder(s)/verzorger(s), afhankelijk van de situatie. In het OT is de hiervoor benodigde, specialistische hulp aanwezig.
2. **Melding veilig thuis** wordt gedaan door teamleider en/of ondersteuningscoördinator. Met Veilig Thuis bespreekt men wat het OT na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de betrokkenen tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling te beschermen.

Het besluit wordt teruggekoppeld naar de leerling en –afhankelijk van de situatie- ouder(s)/verzorgers. Er wordt door de voorzitter van het OT een notitie gemaakt in het leerlingvolgsysteem, die zichtbaar is voor de mentor, docenten, teamleider en ondersteuningscoördinator.

Per 1 januari 2019 verandert de meldcode. Het wordt een professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid. De 5 stappen uit de meldcode blijven bestaan, maar stap 4 en 5 worden aangepast. In stap 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen of melden. De beroepskracht neemt in de nieuwe situatie twee losse besluiten:

- Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
- Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode.

Figuur 1: Stappenplan verbeterde meldcode

